:

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2024

XITSONGA RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA: PAPILA RA II
XITSONGA FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

MARKING GUIDELINES

Time: 2½ wa tiawara. 100 wa timaraka

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

IEB Copyright © 2024

XIYENGE XA A MATSALWA

XIVUTISO XA 1

1.1 Max Magwendere, hileswi a a n'wi sususmetele exidziveni xa nambu wa Rivubye hikokwalaho ka ku va a n'wi bihisile emirini kutani a balekela ku hlayisa n'wana naswona a a ri na nsati ku nga Khanyisa.

1.2 U pfunekile hi ku va a kuma xipaci lexi Magwendere a a xi rivarile laha endzeni ka xona a ku ri na khadi leri a ri tsariwile adirese na ndhawu laha a a tshama kona, pasi leri nga tsariwa vito ra yena, a vona na hi xifaniso xa yena, etafuleni leri a a tsalatsala eka rona ebanki.

1.3 Hileswi manana wa yena a a feriwile ngopfu hi vana, kutani loko ku velekiwa Xakufa a ehleketa leswaku na yena a nge hanyi u ta fa tanihi vamakwavo va yena lava loveke va ha ri vatsongo.

1.4 Jamela.

1.5 Hileswi Magwendere a a n'wi xisile a ku: Khanyisa u n'wi tshikile hikuva a nga n'wi rhandzi hikuva a a vuteriwile hi vatswari va yena kutani a a ri na ku tshemba leswaku ku rhandziwa yena, u ta va se a tikumerile nuna.

1.6 Mukamberiwa u ta nyika vonelo ra yena leri twisisekaka. Xikombiso.A ndzi ta n'wi tsundzuxa leswaku a swi kahle ku rhandzana na munhu wo ka u nga n’wi tivi, u fanele a sungula a n’wi dyondza mahanyelo ya yena.
(Amukela na man'wana mavonelo lama twisisekaka.)

1.7 I Max Magwendere loyi a a ri na ntlimbo wa le ndzeni, hikuva a a navela ku dlaya nsati wa yena Khanyisa leswaku a ta sala na mali leyi a va yi hlayisile swin'we na yindlu laha a nga ya eka n'anga ya yena Nhlavhana a ya lava byongo bya ngwenya leswaku a ta chelela Khanyisa eswakudyeni, kambe ku kumeke ku dyile mbyana ya vona kutani ku fa yona.

1.8 A a ri munhu wa ku tikurisa na manyunyu, wa ku rhandza ku dzunisiwa, ku fundziwa na switulu swa le henhla.

XIVUTISO XA 2

2.1 A xi ri na Xakufa loyi a a nga ambalangi nchumu, a a xi xavisa hi gidi ra tirhandi (R1000.00).

2.2 Toad a a hanya hi mali leyi a a tirhisa va Spinny ku va va tekela vanhu hi vutsotsi, leswi na yena Magwendere a swi endleke ku va a nghenela Mfundhisi Phakama endlwini ya yena navusiku a n'wi fumbutela hi xibalesa a kota ku teka mali ya nhlengo wa le kerekeni a ya tirha nkosi wa Xakufa hi wona.

IEB Copyright © 2024

2.3 U sukile a siyile mvhilopho ehansi laha a a pakile kona movha kutani Khanyisa a ya yi teka a yi pfula a kuma leswaku yi na ntlhanu wa swifaniso swa Magwendere na Xakufa leswi va nga swi teka va nga ambalangi nchumu.

2.4 Mukamberiwa u ta nyika vonelo ra yena leri twisisekaka. Xikombiso.A hi mhaka ya kahle, hikuva a swi ta endleka ku vile na ku thalana kumbe ku dlayana exikarhi ka Magwendere na nsati wa yena Khanyisa.
(Amukela na man'wana mavonelo lama twisisekaka)

2.5 I Xakufa, hikuva u vangile dzolonga exikarhi ka Magwendere na nsati wa yena Khanyisa hi ku va a mukisile Jamela emutini wa vona leswi yena tanihi xigangu xa Magwendere a a velekile n'wana loyi Khanyisa a a nga n'wi tivi o sungula ku n'wi vona.

2.6 Mukamberiwa u ta nyika vonela ra yena leri twisisekaka. Xikombiso. A ndzi ta va tsundzuxa leswaku va famba va lava ntirho, va hambana na vubihi lebyi va byi endlaka hikuva va nga tikuma va dlayiwile kumbe va khomiwile va ya pfaleriwa ekhotsweni/jele.
(Amukela na man'wana mavonelo lama twisisekaka)

2.7 Mukamberiwa u ta nyika dyondzo leyi a yi kumeke leyi twisisekaka. Xikombiso. Hakelo ya xidyoho i rifu. / Hambi wo famba ankoveni lundza ri ta vonaka.

2.8 U ta n'wi hakerisa mali yitsongo./C.

XIVUTISO XA 3

3.1 N'wantshurini a a fikile a kuma Magwendere a ri na nsati wa yena Xifanisana endlwini ya yena navusiku tanihileswi a va rhandzana.

3.2 Mukamberiwa u ta nyika vonelo ra yena leri twisisekaka. Xikombiso. A hi maendlelo ya kahle, hikuva ku tidlaya i xidyoho.
(Amukela na man'wana mavonelo lama twisisekaka.)

3.3 Mukamberiwa u ta nyika vonelo ra yena leri twisisekaka. Xikombiso.
Ya khorwisa, va kona vavanuna lava rhandzanaka na vavasati lava nga le vukatini.
(Amukela na man'wana mavonelo lama twisisekaka)

3.4 Mukamberiwa u ta nyika vonelo ra yena leri twisisekaka. Xikombiso. Ndzi nga vula leswaku vudlakuta lebyi a byi endlaka byi ta n'wi bisa hi Xikwembu hikuva N'wantshurini a a n'wi rhandza hi mbilu ya yena hinkwayo a tlhela a n'wi hlayisa hi mfanelo.
(Amukela na man'wana mavonelo lama twisisekaka.)

3.5 Mutsari u lemukisa vahlayi hi switandzhaku swa nsele lowu vanhu va wu endlaka laha misaveni loko va ri karhi va hanya.

IEB Copyright © 2024

XIVUTISO XA 4 XITSALWANA

- Jamela u beburiwile ka misava leyi manana wa yena Xakufa a ri karhi a vabya swinene hikokwalaho ka ku va tatana wa yena Magwendere a susumeterile mana wa yena exidziveni xa nambu wa Rivubye hi ku lava ku balekela leswi a n'wi bihisile emirini tanihileswi a a ri na nsati ku nga Khanyisa.

- Xakufa u tekile Jamela a n'wi heleketa eka Magwendere tanihileswi yena a a tivona leswaku loko o tshuka a lovile, a nga ta va na wa ku sala a n'wi hlayisa hikuva vatswari va yena a va lovile naswona a nga ri na xaka o va na munghana wa yena Sagwati ntsena loyi a nga lavi ku n'wi tikisela hi ku va a n'wi siyela n'wana wa yena leswaku a sala a n'wi hlayisa loko a hundzile emsaveni.

- Jamela na Xakufa va hetelerile va ya fika emutini wa Magwendere laha Magwendere a nga fika a kaneta leswaku Jamela i n'wana wa yena, hambiswiritano Xakufa u hetelerile a n'wi siyile ka Khanyisa a muka. Jamela a ri karhi a rila swinene a nga pfumeli ku sala, a lava ku famba na mana wa yena Khanyisa nkata Magwendere na yena a ri karhi a rhukana a hlundzukile swinene.

- Khanyisa na Magwendere va sarile va lwa swinene, Magwendere a kala a huma na ngati exikandzeni emahlweni ka Jamela.

- Loko va heta ku lwa Khanyisa u teke Jamela a ya na yena ekhixini a fika a byela n'wana wa yena Nsatimuni leswaku a n'wi phamela swakudya, Nsatimuni a ri karhi a bokoloka a vula leswaku yena a nge etleli na yena Jamela.

- Loko Xakufa a siyile Jamela eka Magwendere u lo famba mpfhukanyana a ya fika a wa ekusuhi na heke ya kereke a lova.

- Khanyisa a a nga n'wi amukeli Jamela a a n'wi vengile lero a hamba a n'wi ba swinene a tlhela a n'wi tsona swakudya, a hamba a n'wi rhukana a ku manana wa yena Xakufa u dlayile hi vudlakuta.

- Nsatimuni u sala a onha swilo swa mana wa yena Khanyisa loko a nga ri kona, kutani loko a vuya a vula leswaku ku onhile Jamela, Khanyisa a khoma Jamela a ba hi xitiropo a tlhela a n'wi simeka ehenhla ka mubedwa a n'wi ba swinene ku kondza a tifisa ivi a chava a n'wi tshika kutani a huma hi ku tsutsuma a kongoma eswilahlweni esirheni ra mana wa yena a fika a tilahlela kona a rila swinene.

- Loko Jamela a karhele ku rila a nga ha tlhelelangi ekaya ka vona u lo vhela a balekela ekaya ka Mufundhisi Phakama laha va nga fika va n'wi hlambisa va n'wi tota murhi hikuva switshamo swa yena a swi swekelanile hikokwalaho ka ku biwa hi xitiropo va tlhela va n'wi nyika swakudya na ndhawu ya ku etlela.

- Khanyisa a hamba a etlerisa Jamela esakeni a n'wi hembela a ku a nge etleli emubedweni hikuva wa tsakamisa.

- Loko Magwendere a landza Jamela eka Mufundhisi Phakama leswaku a muka ekaya u arile a vula leswaku Khanyisa wa n'wi xanisa kutani a nga ha lavi ku

muka hikuva u n'wi tsona na swakudya, a tlhela a n'wi vitana goya a ku i n'wana wa le nhoveni.

- Hinkwaswo leswi boxiweke laha henhla swi tiyisisa mhaka ya ku xaniseka ka Jamela na ku kombisa leswaku himpfhuka a beburiwile a nga kalangi a va na ntsako na kurhula emisaveni.

  (Vadyondzi va fanele va boxa timhaka ta ntlhanu ntsena eka leti longoloxiweke laha henhla na tin'wana leti kombisaka tindlela hinkwato leti Jamela a xanisekeke hi tona na ku n'wi hetela ntsako na kurhula eka tsalwa leri)

  Maavele ya timaraka: Nyika tigwaju tinharhu eka poyiti yin'wana na yin'wana kambe ti va ntlhanu.

  Hileswaku timaraka ta Vundzeni = 15 kasi
  Xivumbeko na Ririmi = 05. Tirhisa tikhodi leti loko u kombisa maavelo ya timaraka kutani u tsala ntsengo ehansi ka tikhodi

IEB Copyright © 2024

XIYENGE XA B SWITSALWANA SWA SWITSALWABIKO

XIVUTISO XA 5 XITSALWABIKO XO LEHA

MBULAVULO (XIPICHI)

Mukamberiwa a nga ha katsa swin'wana swa leswi nga laha hansi:

- Nhlokomhaka ya mbulavulo wa kona (loko yi tsariwile hi malerete lamatsongo ya khwatihatiwa, loko yi tsariwile hi maletere lamakulu a yi khwatihatiwi).
- Ku xeweta nhlengeletano ku ya hi swiyimo swa varhambiwa.
- Ku khensa ku nyikiwa nkarhi wo vulavula hi mufambisi wa ntirho.
- Ku khensa vakunguhati va nkhuvo lowu.
- Ku ndhundhuzela vadyondzi na ku nghenisiwa ka fenya.
- Ku khutaza vadyondzi van'wana ku endla swo fana na leswi endliweke hi vadyondzi volava leswinene.
- Ku navelela mikateko.
- Ku khensa ku yingiseriwa na magimetelo ya mbulavulo wa yena.

MAAVELO YA TIMARAKA
XITSHURIWA XA XITSALWMBIKO XO LEHA

Vundzeni, makunguhatelo na xivumbeko
Ririmi, xitayili na vuhleri

XIVUTISO XA 6 XITSALWAMBIKO XO KOMA

Mukamberiwa a nga ha katsa swin'wana swa leswi landzelaka:

- Masiku
- Nkarhi
- Leswi nga ta endleka
- Tindhawu

XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO XO KOMA

Vundzeni, makunguhatelo na xivumbeko
Ririmi, xitayili na vuhleri

Ntsengo hinkwawo: 100

IEB Copyright © 2024